

ПОЉОПРИВРЕДА

UDK: 347:631.155:061.1
Bibliid 1451-3188, 12 (2013)
Год XII, бр. 43–44, стр. 236–248
Изворни научни рад

Доц. др Татјана ЈОВАНИЋ¹

НОВИ ПРАВНИ ОКВИР ЗА ШЕМЕ КОНТРОЛЕ КВАЛИТЕТА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА И НАМИРНИЦА У ЕУ

ABSTRACT

Food quality schemes are an important segment of a modern quality control system. Consumers in the EU are increasingly aware of the importance of traditional products and demand quality. In order to keep traditions alive and preserve gastronomic heritage, European institutions realised that producers of quality products should be rewarded by enabling them to communicate to consumers the characteristics of their products. This is in line with the main principles of the EU rural development policy. Regulation 1151/2012 of the European Parliament and of the Council on quality schemes for agricultural products and foodstuffs, is a step towards centralisation of registration at the EU level, delegating to the Commission various powers, including the possibility to propose implementing directives related to the operation of the following schemes: designations of origin, geographical indications, traditional specialities guaranteed, mountain products, local farming and direct sales, island products and optional quality schemes. The Commission shall keep a register and in cooperation with national competent authorities and certification bodies play a key role in the system of registration and oversight of quality schemes for agricultural products and foodstuffs.

Key words: Food quality schemes, designations of origin, geographical indications, traditional specialities guaranteed, quality regulation.

¹ Правни факултет Универзитета у Београду. Електронска адреса аутора: jovanictatjana@gmail.com.

1) УВОД

Квалитет хране као концепт тешко је дефинисати, јер је у крајњој мери потрошач тај који процењује да ли је нека намирница квалитетна или не. Стога је питање квалитета хране првенствено субјективна категорија, задовољство потрошача. Поред хемијских својстава производа, својстава која се везују за одређено географско порекло или начин припреме,² у последње две деценије концепт квалитета проширује се и укључивањем параметара који указују на етичке и еколошке мотиве у производном процесу.³ Нормирање квалитета хране у ЕУ је у почетку било везано за стандарде о саставу намирница, што је била основна одлика система контроле квалитета хране у ЕУ до 1985. године. Од 1985. године уочава се нови приступ који је значио прекид са нормирањем састава као основним инструментом и давање приоритета хоризонталном правном оквиру ради заштите потрошача, са циљем да потрошачи буду боље обавештени, а производи здравствено безбедни.⁴ Многе директиве које су се односиле на специфичне производе као што су шећер, воћни сокови, џемови и мармеладе, кестен-пире, кафа и др., су поједностављене, по правилу обухватају критеријуме обавезног састава и ограничавају земље чланице да усвоје другачије националне прописе.⁵ Доцније је у ЕУ донет низ прописа, односно нових прописа, који се односе на специфичне производе, када су институције ЕУ сматрале да због квалитета појединих производа њихов састав и начин производње треба нормирати.⁶ У протекле две деценије институцијама ЕУ постало је јасно да потрошачи све већу пажњу обраћају на квалитет хране, а очигледан је и пораст куповине природних, традиционалних производа. Све је више еколошки свесних грађана који подржавају очување биодиверзитета и нешкодљиве начине производње. Будући да је тражња за оваквим производима све већа, институције ЕУ схватиле су да је неопходно мотивисати произвођаче успостављањем јасних правила како би се осигурала фер трговина, односно могућност произвођача не само да специфични квалитет својих производа

---

² A. Kramer, B. A. Twigg, *Quality control for the food industry*. Vol. 2 – Applications, 1973.

³ M. Will, D. Guenther, *Food Quality and Safety Standards – A Practitioners Reference Book*, 2nd edition, 2007.

⁴ R. O'Rourke, *European Food Law*, 3rd ed., Sweet & Maxwell, 2005, pp. 101–102.

⁵ Примера ради, Директива о меду – Directive 74/409/EEC (OJ 1974 L 221/10), престала је да важи доношењем нове директиве 2001 Council Directive 2001/EC (OJ 2001 L 10/47).

⁶ Нпр. Директива о чоколади – Commission Directive 73/241/EEC (OJ 1973 L 228/23), престала је да важи ступањем на снагу нове директиве, Council Directive 2000/36/EC (OJ 2000 L 197/19).

истакну и тако идентификују свој производ као производ са додатном вредношћу, већ и да се заштите од оних који би такве производе подражавали, али чији квалитет не би одговарао произвођачкој спецификацији. Шеме контроле квалитета производа који су специфични због географског порекла, традиционалног метода производње или неких других критеријума квалитета, свакако доприносе политици руралног развоја, нарочито у неразвијеним пределима.⁷

II) СВРХА

Европско право о храни, чији је општи оквир одређен Уредбом 178/2002 о општим принципима и захтевима за право о храни, карактерише велики број прописа који се односе на безбедност хране и хигијену, обележавање хране, стандарде који се односе на адитиве, али и квалитет хране.⁸ У оквиру питања квалитета хране, специфична група прописа односи се на шеме контроле квалитета хране, и то пре свега намирница које настају применом метода органске производње, затим на географско порекло, односно име порекла и географске ознаке, као и традиционалне специјалитете. Управо ова група прописа предмет је истраживања у овом раду, с обзиром на то да је Уредба бр. 1151/2012 од 21. новембра 2012. године поставила нови правни оквир за шеме квалитета пољопривредних производа и намирница.⁹ Имајући у виду значај пољопривреде као извозне шансе Србије, као и чињенице да се недовољна пажња посвећује брендирању домаћих производа и традиционалних специјалитета, веома је битно указати и на положај трећих земаља у поступцима регистрације имена порекла, географске ознаке, својства гарантовано традиционалног специјалитета, као и других ознака порекла држава које нису чланице ЕУ а чији би се производи продавали на заједничком европском тржишту.

Сврха доношења ове Уредбе је да се произвођачима хране у ЕУ, нарочито онима који производе квалитетну храну специфичних својстава и на специфичан начин, омогући да очувају културно и гастрономско наслеђе

⁷ J. F. Swinnen, "Transition and Integration in Europe: Implications for Agricultural and Food Markets, Policy and Trade Agreements", *The World Economy* 25 (4), 2002, pp. 481–501.

⁸ Regulation (EC) No. 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety (OJ L 31/2).

⁹ Regulation (EU) No. 1151/2012 of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs (OJ L 343).

Европе, чувајући традицију али узимајући у обзир развој нових метода производње. Са друге стране, нови правни оквир шема контроле квалитета ознака порекла производа и традиционалних специјалитета би не само потрошачима из ЕУ, већ и онима који производе из ЕУ купују ван њених граница, дао већу гаранцију аутентичности производа. Дакле, боља идентификација производа специјалних карактеристика у интересу је и произвођача и потрошача. То је, уосталом, истакнуто и у Комуникацији Комисије *Европа 2020: Стратегија за паметан, одржив и укључив развој*.¹⁰ Са друге стране, имајући у виду настојања за унапређење регулаторног оквира у ЕУ, где је као циљ постављена и реформа регулаторне политике, поједностављење регулативе и смањење административног терета, оцена постојеће легислативе и унапређивање имплементације прописа који се доносе,¹¹ Уредба бр. 1151/2012 о шемама квалитета за пољопривредне производе и намирнице већ у својој преамбули наглашава да је сврха њеног доношења и поједностављење регулаторног оквира.¹² Поједностављење се огледа не само у спајању две уредбе које престају да важе, уредбе 5009/2006 и 510/2006, инспирисано новим решењима, већ и у централизацији регистрације на нивоу ЕУ. Међутим, отворено је питање да ли ће бројне надлежности које проистичу из одредби ове уредбе које Комисији дају значајне могућности доношења имплементирајућих аката, отворити пут ка повећању административног терета и хипертрофији регулативе. Укратко, сврха Уредбе 1151/2012 је да помогне произвођачима пољопривредних производа и намирница да представе карактеристике и битне произвођачке атрибуте производа потрошачима, како би се на тај начин обезбедило следеће:

- фер конкуренција за фармере и произвођаче пољопривредних производа који имају додатне карактеристике;
- доступност потрошачима битних информација о таквим производима;
- поштовање права интелектуалне својине;
- интегритет унутрашњег тржишта; и

---

¹⁰ Интернет, http://ec.europa.eu/economy_finance/structural_reforms/europe_2020/index_en.htm.

¹¹ European Commission, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions 'Smart Regulation in the European Union'*, COM(2010) 543 final, 2, Интернет, http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/documents/com_2010_0543_en.pdf.

¹² Пар. 11. преамбуле.

- постизање циљева одрживе политике руралног развоја, односно одржива пољопривреда.¹³

III) МЕРЕ ЕУ

Као што је већ истакнуто, нормирање квалитета хране у ЕУ је у почетку било везано за стандарде о саставу намирница (вертикални приступ), а потом је донет низ прописа који су по свом обухвату хоризонталног карактера. То су, примера ради, Уредба 1601/91 о дефиницији, опису и обележавању ароматизованих вина и сличних производа од вина;¹⁴ Уредба Савета 247/2006 о специфичним мерама за пољопривреду у удаљеним регионима Уније;¹⁵ Уредба Савета 509/2006 о пољопривредним производима и намирницама традиционално гарантованих специјалитета;¹⁶ Уредба 510/2006 о заштити имена порекла и географских ознака,¹⁷ којом је престала да важи Уредба Савета 2081/92;¹⁸ Уредба Савета 1234/2007 о заједничкој организацији пољопривредних тржишта и специфичним одредбама за поједине производе;¹⁹ Уредба Савета 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа;²⁰ Уредба Парламента и Савета 110/2008 о дефиницији, опису, обележавању и заштити географских ознака алкохолних пића,²¹ и др. Веома важан пропис хоризонталног карактера је и Директива 2000/13/ЕС о обележавању и оглашавању пољопривредних производа и намирница из 2002. године, која је и даље на снази.²² У вези са шемама контроле квалитета од највећег значаја су одредбе ове директиве о обележавању производа са циљем спречавања оглашавања којим се могу збунити потрошачи, као специфични део правног оквира комунитарног јавног поретка заштите потрошача, чији је циљ боља информисаност потрошача и елиминација

---

¹³ Чл. 1. Уредбе.

¹⁴ OJ L 149.

¹⁵ OJ L 42.

¹⁶ OJ L 93.

¹⁷ OJ L 93.

¹⁸ OJ L 208.

¹⁹ OJ L 299.

²⁰ OJ L 189.

²¹ OJ L 39.

²² Directive 2000/13/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 on the approximation of the laws of the Member States relating to the labelling, presentation and advertising of foodstuffs, OJ L 109.

непоштених пословних пракси. Уредба Парламента и Савета бр. 1151/2012 објединила је уредбе које нормирају гарантоване традиционалне специјалитете, име порекла и заштићене географске ознаке из 2006. године, донекле мењајући материјалне одредбе, а суштински проширујући надлежност Европске комисије као регистрационог тела и регулатора, прецизирајући надлежности компетентних органа у земљама чланицама. Поред тога, по први пут се уводи и појам ознаке „планински производ“, као и намирница произведених на острвима, а такође се први пут нормирају и опционе ознаке квалитета, којима се дају неке додатне карактеристике пољопривредним производима и намирницама.

IV) САДРЖАЈ

Уредба Парламента и Савета бр. 1151/2012 примењује се на пољопривредне производе намењене људској исхрани који се наводе у Анексу I Оснивачког уговора, као и у Анексу I ове Уредбе.²³ У питању су производи код којих постоји нераскидива веза између производа и географског порекла, односно метода производње. На тај начин се квалитет производа и начин производње признају као специфични фактори који стварају додатну вредност производу. Изричито су искључени производи као што су вина, ароматизована вина (на које се примењује Уредба 1234/2007), али са изузетком винског сирћета, затим алкохол и производи органског порекла. У циљу бољег праћења и контроле, као и лакше регистрације ради добијања европског знака, Уредба уводи регистар који води Комисија. Дакле, предвиђа се регистрација ознака на нивоу ЕУ, што подразумева да се земљама чланицама остави прелазни рок, док ће се све ознаке односно називи регистровани на основу уредби 509/2006 и 501/2006 аутоматски укључити у регистар. Централизација регистра корисна је и због могућности да се произвођачима из трећих земаља омогући регистрација на једном месту, за читаво тржиште ЕУ. База података која ће по својој природи бити јавна допринеће бољој информисаности потрошача и дистрибутера, односно свих који су укључени у ланац. Битна карактеристика Уредбе 1151/2012 о шемама контроле квалитета је и скраћивање процедуре регистрације, а Европској комисији остављена су широка овлашћења да имплементирајућим правилима потпуно заокружи систем регистрације ознака квалитета. Поједностављивање и централизација требало би да допринесе бољој

---

²³ Европска комисија може донети прописе, сходно чл. 56. ове Уредбе о делегираним овлашћењима, којима се допуњава листа производа.

заштити производа који носе европске ознаке на међународном нивоу, у другим земљама, нарочито онима које су чланице Светске трговинске организације. Стога европски законодавац већ у преамбули Уредбе истиче потребу да се дефиниције ознака порекла и географских ознака дефинишу на начин који укључује дефиницију која се наводи у Споразуму о трговинским аспектима интелектуалне својине,²⁴ како би били једноставнији за разумевање. Са друге стране, мотивација европског законодавца да правни режим ових ознака квалитета уподоби захтевима Светске трговинске организације сасвим сигурно је проузрокована и извештајем панела СТО о Уредби 2081/92, од 15. марта 2005. године, где је јасно истакнуто да је тада важећи режим регистрације географске ознаке и имена порекла за земље ван ЕУ подразумевао еквивалентност режима признавања у тим земљама у складу са европским режимом признавања шема квалитета, што је панел назвао дискриминаторним и супротним споразумима СТО. Маја 2005. године ЕУ је истакла да ће имплементирати одлуку панела и препоруке.²⁵ Име порекла (*designation of origin*) је географски назив специфичног места, региона или локалитета који служи да означи производ који оданде потиче, изузетно и земље, чији су квалитет и посебна својства искључиво или битно условљена географском средином, која обухвата природне и људске факторе и чија се производња, прерада и припрема у целини одвијају на одређеном ограниченом подручју. Географска ознака (*geographical indication*) је ознака која идентификује одређену робу као робу пореклом са територије одређене земље, региона или локалитета са те територије, где се одређени квалитет, репутација или друге карактеристике робе суштински могу приписати њеном географском пореклу, а најмање једна фаза у производњи одвија се на дефинисаном географском подручју. Уредба омогућава и коришћење назива иако сировине за производе долазе из географског окружења које је удаљеније од дефинисаног географског порекла, под условом да је дефинисана област производње и сировине, да постоје специјални услови за производњу сировина, као и да постоје контролни механизми провере истих, а под условом да су признати као ознаке порекла пре 1. маја 2004. Ово екстензивније тумачење сировина односи се само на живе животиње, месо и млеко. Европска комисија има широка овлашћења на основу члана 56. Уредбе који се тиче пренетих овлашћења, да дефинише додатне услове и рестрикције

²⁴ Интернет, http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm0_e.htm.

²⁵ WTO Dispute DS290 – Panel Report (March 15, 2005), US (WT-DS174), Australia (WT/DS290). R. O'Rourke, European Food Law, op. cit., p. 127.

²⁶ Чл. 5. Уредбе 1151/2012.

производа животињског порекла.²⁶ Производ или намирница који носе такву ознаку порекла морају да одговарају спецификацији, и да задовоље низ специфичних услова чији је циљ заштита природних ресурса, предела, области производње или добробити животиња. Члан 6. Уредбе тиче се генеричких назива, коришћења имена биљних и животињских врста, хомонима, као и заштићених жигова. Што се тиче спецификација, детаљне карактеристике спецификација наводе се у чл. 7. Уредбе за производе који носе заштићено име порекла и географску ознаку, и чл. 19. за гарантовано традиционалне специјалитете. Посебан сегмент Уредбе представљају детаљне норме о садржају и поступку регистрације²⁷ и условима за побијање и одбијање регистрације,²⁸ и то у поступку пред Европском комисијом. Од неизоставног значаја су и одредбе о заштити права корисника заштићених ознака, где се истиче улога надлежних органа држава чланица.²⁹ Такви производи специјалних карактеристика квалитета, будући да су регистровани на нивоу ЕУ, морају имати одговарајуће знаке ЕУ и обележја на паковањима, што је обавезно за произвођаче из ЕУ. Предвиђа се такође и могућност да произвођачи ван ЕУ користе исте за обележавање својих производа који се продају у ЕУ.³⁰ Међутим, ова уредба не мења правни режим регистрације жигова који је на нивоу ЕУ успостављен Директивом Парламента и Савета 2008/95/ЕС, уколико није у супротности са условима за регистрацију симбола и назива везаних за услове доделе ознака специфичног квалитета производа.³¹ Стога Уредба 1151/2012 о шемама контроле квалитета потенцира превенцију и санкционисање злоупотребе регистрованих имена.³² Међутим, када се заштићене ознаке користе као састојци неких других производа, с обзиром на то да Уредба нема посебна правила, требало би имати у виду Комуникацију Комисије „Упутство за обележавање намирница коришћењем заштићених имена порекла и географских ознака као

---

²⁷ Чл. 8, 20, 49–50, 52, 53 Уредбе.

²⁸ Чл. 10, чл. 51. и чл. 54.

²⁹ Чл. 13.

³⁰ Чл. 12. Уредбе.

³¹ Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 to approximate the laws of the Member States relating to trade marks, OJ L 299.

³² У чл. 12. и 14. Уредбе наводе се критеријуми заштите имена, симбола, и однос заштићених ознака квалитета и других ознака.

³³ Commission Communication – Guidelines on the labelling of foodstuffs using protected designations of origin (PDOs) or protected geographical indications (PGIs) as ingredients, (2010/C 341/03).

састојака“;³³ којој је претходила Комуникација Комисије о политици квалитета пољопривредних производа.³⁴ Имајући у виду чињеницу да је у прошлости регистрован мали број традиционално гарантованих специјалитета, европски законодавац признаје да се у пракси Уредба 509/2006 показала неефикасном.³⁵ Уредба 1151/2012 о шемама контроле квалитета пољопривредних производа и намирница преузима неке одредбе Уредбе 509/2006, појашњава и чини атрактивнијом потенцијалним произвођачима. Досадашњи режим подразумевао је опцију регистровања назива за сврху идентификације без обавезе резервације назива на нивоу ЕУ. Међутим, предвиђа се регистрација на нивоу ЕУ, критеријуми и услови регистрације се прилагођавају централизацији регистрације, а пре свега они који се односе на дефиницију „традиционалности“.³⁶ Са друге стране, отворена је могућност групама произвођача и индивидуалним произвођачима из земаља ван ЕУ да региструју гарантовано традиционалне специјалитете на нивоу ЕУ. Појам гарантовано традиционалног специјалитета дефинисан је чл. 17. и чл. 18. Уредбе узимајући у обзир да традиционалне методе производње и рецепти дају додатну вредност производу уколико су резултат начина производње, прераде или састава који одговарају традиционалној пракси за такав производ/намирницу, или је произведен од сирових материјала или састојака који се традиционално користе. Због потенцијалних проблема коришћења назива у другим земљама чланицама, или земљама ван ЕУ, чл. 18. ст. 3. Уредбе предвиђа да се, уколико се у поступку оспоравања регистрације нађу ознаке квалитета регулисане овом Уредбом, може користити као допунски назив и назив земље или локалитета где се производ производи. Европска комисија је последњим ставом овог члана овлашћена да доноси имплементирајуће акте, у циљу бољег функционисања ове шеме. Поред ових већ постојећих шема контроле квалитета, Уредба 1151/2012 уводи и нове ознаке квалитета, односно системе контроле квалитета који такође дају додатну вредност производима, а примењују се на добровољној основи. На тај начин се ближе конкретизују одредбе Директиве 2000/13/ЕС о обележавању намирница о опционим ознакама квалитета за одређене производе, њихово порекло, методе производње или неке друге квалитативне критеријуме. Опционе ознаке квалитета су оне које производу дају карактеристике или атрибуте

³⁴ European Commission, Communication on agricultural product quality policy (COM (2009) 234).

³⁵ Пар. 34. преамбуле Уредбе 1151/2012.

³⁶ Сходно чл. 3. Уредбе, подразумева се доказано коришћење на домаћем тржишту које подразумева барем период преноса међу генерацијама који није краћи од 30 година.

додатне вредности. Уредба у чл. 29. Поставља критеријуме које морају испунити опционе ознаке квалитета: назив се мора односити на карактеристике једне или више категорија производа, или атрибут узгоја или прераде на специфичном простору; употреба назива даје додатну вредност производу у поређењу са другим сличним производима; назив има европску димензију. Међутим, знак који описује само техничке атрибуте производа а у складу са обавезујућим стандардима маркетинга који нема за циљ обавештавање потрошача о тим ознакама квалитета није обухваћен овом шемом, коју Комисија може да нормира будући да је овим чланом добила широка овлашћења. Због своје специфичности, али и низа проблема у примени старе Уредбе 2008/92 о имену порекла и географским ознакама,³⁷ одредбом чл. 31 Уредбе дефинисани су критеријуми одређења појма „планински производ“ (*mountain product*), у складу са географским одређењем планинских области сходно чл. 18(1) Уредбе 1257/1999,³⁸ укључујући и могућност да се заштита обезбеди и таквим производима произведеним ван ЕУ, уколико је њихово дефинисање еквивалентно уредби 1257/1999. Планински производ је опциони знак квалитета који се може користити када и сировине и намирнице за животиње долазе искључиво из планинског предела, а у случају прерађеног производа фаза прераде одвија се у планинским пределима. Европска комисија има широка овлашћења за дефинисање услова и изузетака, као и метода производње. Поред ознаке планинског производа, предвиђено је да ће до 4. јануара 2014. године Комисија представити извештај Европском парламенту и Савету о новом појму „производу острвске пољопривреде“ (*product of island farming*), којим би били обухваћени не само сировине већ и производи који су добијени прерадом на острвима, где то значајно утиче на одређене карактеристике производа.³⁹ Оно што би такође требало истаћи јесте и настојање ЕУ да пружи подршку локалним фармерима и директној продаји, што је у складу са принципима фер трговине и заштите животне средине. Подршка коришћењу

---

³⁷ Примена ове директиве била је разматрана пред Судом правде у низу случајева, међу којима се највише истиче случај кривичног поступка: *Pistre, Barthes, Milhau and Oberti*, Joined Cases C-321-324/94 [1997] ECR-I 2343, а поводом примене француског Закона бр. 85-30 од 9. јануара 1985. и Декрета 88-194 од 27. фебруара 1998, којим су били јасно нормирани критеријуми за употребу ознаке „планински производ“ у Француској, али само за производе чији су састојци са француских планина.

³⁸ Council Regulation 1257/1999 on support for rural development from the European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF) and amending and repealing certain Regulations.

³⁹ Чл. 32. Уредбе 1151/2012.

локалне хране смањила би трошкове превоза, док би фармери елиминисањем канала дистрибуције зарадили више. Стога многи са нестрпљењем очекују да Европска комисија, како је то предвиђено, до 4. јануара 2014. године објави извештај Европском парламенту и Савету о шеми за локалне производе и директне продаје, уз могућност доношења прописа којима би се ово прецизирано. Будући да у процесу регистрације, али и интерне контроле, велику улогу имају и групе произвођача, Уредбом је њихова улога разјашњена, нарочито у домену интерне контроле и произвођачке праксе засноване на регистрованој спецификацији. Група је дефинисана као „било какво удружење, без обзира на правну форму, углавном састављено од произвођача или прерађивача који раде са истим производом“.⁴⁰ Улога групе протеже се од мера обезбеђења унутрашње контроле квалитета, преко заштите интелектуалне својине односно спречавања злоупотреба и нелојалне конкуренције, до информативно-промотивне активности и др. Додатна вредност производа заснована је на поверењу потрошача. Међутим, поверење подразумева и проверу, као и континуирани систем надгледања тржишта. Стога се, примарно, контрола заснива на принципима наведеним у Уредби 882/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о службеним контролама са циљем провере усклађености са прописима о храни за животиње и људе, здрављу и добробити животиња,⁴¹ а требало би да обухвата и систем провере у свим фазама производње, обраде и дистрибуције, тржишни надзор заснован на ризику.⁴² У циљу боље заштите потрошача, али и произвођача конкурената, ради отклањања могућности нелојалне конкуренције истицањем специјалних својстава производа, предвиђа се већа улога група произвођача и надлежних тела, пре свега инспекција, у земљама чланицама. На тај начин Уредба 1151/2012 има циљ да прилагоди одредбе Уредбе 882/2004 у поступку контроле ознака порекла и гарантовано традиционалних специјалитета у земљама чланицама. Поред тога, компетентна тела подразумевају и сертификациона тела за сертификацију производа, а која морају бити основана у складу са прихваћеним стандардом за сертификациона тела,⁴³ и акредитована од националних акредитационих тела у складу са Уредбом 765/2008.⁴⁴

---

⁴⁰ Чл. 3. Уредбе.

⁴¹ OJ L 165.

⁴² Чл. 37–40 Уредбе.

⁴³ European Standard EN 45011, или ISO/IEC Guide 65 – General Requirements for bodies operating product certification system.

У) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Уредба бр. 1151/2012 о шемама контроле квалитета за пољопривредне производе и намирнице успоставила је нови правни оквир за шеме квалитета пољопривредних производа и намирница које употребом заштићених ознака дају додатну вредност производима. Имајући у виду значај пољопривреде као извозне перспективе Србије, као и чињенице да се недовољна пажња посвећује брендирању домаћих производа и традиционалних специјалитета, веома је битно да институције наше земље, а пре свега Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и Завод за интелектуалну својину, уз учешће других министарстава и јавних тела, поред евентуалног иницирања усклађивања домаћих прописа са овом Уредбом,⁴⁵ што пре покрену иницијативе којима би се олакшао положај Србије и њених произвођача у поступцима регистрације имена порекла, географске ознаке, својства гарантовано традиционалног специјалитета, као и других ознака порекла држава које нису чланице ЕУ а чији би се производи продавали на заједничком европском тржишту. У привреди одувек важи правило „време је новац“. Имајући у виду лоша искуства са ознакама квалитета производа које смо имали поводом неких производа, попут ајвара, системски приступ Министарства пољопривреде неопходан је како би се убрзала заштита домаћих традиционалних специјалитета.

VI) ИЗВОРИ

1. Commission Communication – Guidelines on the labelling of foodstuffs using protected designations of origin (PDOs) or protected geographical indications (PGIs) as ingredients, 2010/C 341/03.
2. Directive 2000/13/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 on the approximation of the laws of the Member States relating to the labelling, presentation and advertising of foodstuffs, OJ L 109.
3. European Commission, Communication on agricultural product quality policy, COM(2009) 234.

---

⁴⁴ Regulation (EC) 765/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 setting out the requirements for accreditation and market surveillance relating to the marketing of products (OJ L 218).

⁴⁵ Са усклађивањем ипак не би требало журити, имајући у виду бројна овлашћења Комисије да донесе имплементирајуће прописе.

4. Regulation (EC) 765/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 setting out the requirements for accreditation and market surveillance relating to the marketing of products, OJ L 218.
5. Regulation (EC) No. 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety, OJ L 31/2.
6. Regulation (EU) No. 1151/2012 of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs, OJ L 343.